

Народна Скупштина Републике Србије

Полазећи од уставних начела прокламованих члановима 2. 3. 12. 14. 18. 19. 20. 21. 27. 48. 75. 76. 77. 78. 80. 81. 176. Устава Републике Србије;

Имајући у виду Резолуцију о улози Народне скупштине Републике Србије и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији од 16. децембра 2013. године („Службени гласник“ 112/2013);

Потврђујући приврженост Републике Србије изградњи демократског друштва, заснованог на владавини права и поштовању људских и мањинских права, принципима тржишне економије, као и изградњи дјелотворних државних институција у складу са Копенхашким критеријима за приступање Европској унији;

Поштујући опредјељења већине грађана Србије за придруживање Србије ЕУ;

Позивајући се на Резолуцију 1985 (2014) Парламентарне Скупштине Савјета Европе о стању права националних мањина у Европи;

Народна Скупштина Републике Србије, у доброј намјери да убрза процес придруживања Србије Европској Унији, на сједници одржаној _____ године усвојила је:

РЕЗОЛУЦИЈУ ЗА РЈЕШАВАЊЕ СТАТУСА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Народна скупштина Републике Србије:

1. Потврђује да европска историја показује да је заштита мањина од изузетног значаја и да може допринијети да Европа постане заједничка кућа, уједно изражава забринутост због чињенице да манифестације екстремног национализма, расизма, ксенофобије и нетолеранције нису престале, већ су и у порасту, што потврђује Извјештај Минориту Ригхт Гроуп за 2014. годину као сигнал раног упозорења;
2. Потврђује да су Оквирна конвенција за заштиту националних мањина (ЕТС бр.157) и Европска повеља о регионалним и мањинским језицима (ЕТС бр.148) суштински инструменти заштите мањина у Европи. У том смислу потврђује Резолуцију Парламентарне скупштине Савјета Европе 1713 (2010) „Заштита мањина у Европи: најбоља пракса и недостаци у имплементацији заједничких стандарда“ и Резолуцију 1866 (2012) о додатном протоколу Европској конвенцији о људским правима националних мањина, те релевантне пресуде Европског суда за људска права;
3. Поздравља Програмску декларацију Федералне уније европских националности (ФУЕН) усвојену у Бриксену 23. јуна 2013. године;
4. Потврђује дефиницију националних мањина установљену у Закону о заштити права и слобода националних мањина у складу са Препоруком 1201 (1993) у Протоколу о правима мањина додатом Европској конвенцији о људским правима, који их дефинише као „групу људи у држави који: а) живе на територији државе и њени су грађани; б) одржавају дугогодишње, чврсте и трајне везе са државом; ц) показују посебне етничке, културне, вјерске и језичке карактеристике; д) одговарајуће су (довољно) репрезентативни, иако у мањем броју од остатка популације у држави или дијелу државе; е) мотивисани су бригом да скупа очувају оно што чини

њихов заједнички идентитет, укључујући њихову културу, традицију, вјеру и језик.“;

5. Свјесна значаја стабилности, солидарности и мирољубиве коегзистенције мноштва народа у Европи прихвата позив на промоцију концепта „јединство кроз различитости“;
6. Увјерена да заштита мањинских права може помоћи у изградњи одрживе будућности Србије и допринијети гарантовању и поштовању принципа дигнитета, једнакости и недискриминације и да корист од тога није ограничена на мањине, већ да ће ова заштита донијети стабилност, економски развој и просперитет свима;
7. Увјерена да неспособност да се да задовољавајући одговор на питања националних мањина представља главни узрок политичких тензија, конфликта и угрожавања људских права, а да је заштита националних мањина у ствари средство за спречавање конфликта, те да право на самоопредјелјење, државни интегритет и национални суверенитет могу бити помирени тако да јачају толеранцију. У том контексту, увјерена је да Резолуција Савјета Европе 1832 (2011) под називом „Национални суверенитет и државност у савременом међународном праву: потреба за појашњењем“ показује пут којим треба ићи Србија;
8. Сматра да различите форме заштите права припадника националних мањина и промовисање права припадника националних мањина треба да буде на основу најбоље праксе која се треба проматрати широко и вредновати побољшањем заштите и промоције права припадника националних мањина. Територијално уређење, као једна од ових форми, треба да игра значајну улогу у ефикасној заштити права националних мањина у Србији. У том смислу, Народна скупштина подсјећа на Резолуцију Савјета Европе 1334 (2003) о позитивним искуствима аутономних регија, као извору инспирација за рјешавање конфликта у Европи, која каже да се успостављање и руковођење аутономним ентитетом може сматрати дијелом процеса демократизације;
9. Поздравља усвајање Резолуције 361 (2013) Конгреса локалних и регионалних власти Савјета Европе о регионима и територијама са специјалним статусом у Европи која препознаје да је специјални статус који имају региони неких европских држава допринио стабилности и просперитету и тих региона и држава;
10. Сматра да аранжмани о територијалним самоуправама могу допринијети ефикасној заштити права националних мањина уз колективну димензију и уз избјегавање асимилације;
11. Сматра да је поштовање права на заједнички идентитет, који укључује културу, религију, језик и традицију, есенцијални елемент заштите права националних мањина. Да мањине имају право да очувају и развију сопствене институције и да треба да добију колективну заштиту, како је речено у Препоруци Парламентарне скупштине Савјета Европе 1735 (2006);
12. У свјетлу ових разматрања, Народна скупштина Републике Србије позива Владу Републике Србије, у вези са међународним инструментима да, покрене процедуру за усклађивање закона и усклади сва подзаконска акта, укључујући и релевантне планове и програме са одредбама:
  - Оквирне конвенције за заштиту националних мањина, Европске повеље о регионалним или мањинским језицима,

- Декларације о правима домаћег становништва (УНДРИП) коју је Генерална скупштина УН-а усвојила 13. септембра 2007. године,
- промовише имплементацију најбоље праксе у заштити права националних мањина које признају Савјет Европе и Уједињене нације,
- уз имплементацију правних одредби Оквирне конвенције створи неопходне услове за поштовање обавеза одређених Документом са Копенхагенског састанка на Конференцији о људској димензији Комисије за европску безбједност и сарадњу (1990) и релевантним билателарним споразумима,
- потпише међународне инструменте које до сада није потписала;

13. У вези са заштитом права на идентитет да:

- чува и штити права националних мањина на очување, заштиту и промовисање њиховог идентитета, како је записано у члану 5.1 Оквирне конвенције, у Међународном споразуму о грађанским и политичким правима, Резолуцији 47/135 Генералне скупштине УН-а и „Декларацији о правима припадника националних, етничких, вјерских и језичких мањина“,
- предузима све неопходне кораке како би осигурала дјелотворно и ефикасно учешће националних мањина у друштвеном, економском, културном животу и јавним пословима, тако да могу ефикасно учествовати у доношењу одлука у складу са чланом 15. Оквирне Конвенције,
- предвиди механизме за елиминисање праксе усвајања политике и мјера које имају за циљ асимилацију националних мањина против њихове воље, како је записано у члану 5.2 у Оквирној Конвенцији,
- проучи и користи најбољу праксу коју имају Италија (Алто Адиге/Јужни Тирол), Финска (Оландска острва) или примјери других држава које гарантују колективна или групна права мањинским националним заједницама и која представљају примјере најбоље праксе као и валидан модел и препоруке;

14. У вези са територијалним аранжманима и превенцијом конфликта да:

- Имплементира постигнуте договоре о територијалној самоуправи уз поштовање општих принципа међународног права,
- узме посебно у обзир, неvezано са економским разлозима, додатну вриједност историјских и традиционалних региона у смислу културе, језика, традиције и вјере у процесу новог дефинисања административне и територијалне уређености Републике Србије,
- иницира одржавање сталног дијалога са представницима националних мањина како би изашла у сусрет потребама њихових региона и промовисала мултикултурализам, солидарност и како би спријечила конфликт;

15. У вези са правом на образовање и мањинске језике, да :

- промовише званичну употребу језика којим говоре националне мањине на територији на којој живе на локалном или регионалном нивоу, у складу са принципима Европске повеље о регионалним и мањинским језицима, уз узимање у обзир да заштита и охрабривање

на употребу регионалних или мањинских језика не треба да буде на штету већинског језика,

- формулише образовну политику, имајући у виду потребе националних мањина које подразумева и посебан образовни систем и институције и примијени најбоље праксе у учењу већинског језика у основним школама које имају образовање на мањинском језику,
- предузме све потребне кораке да осигура континуитет образовања на матерњем језику у средњем (укључујући и стручно образовање) и високом образовању,
- слиједи препоруке Савјетодавног комитета о „Првом тематском коментару о образовању“ Оквирне конвенције од 2. марта 2006. године, односно,
- иницира пројекте за заједничко писање уџбеника историје са матичним државама и представницима традиционалних националних мањина које живе на територији Републике Србије, како би младе људе образовали да подржавају европску сарадњу и партнерство и користе историјско образовање као средство за унапређење знања младих о националним мањинама,
- узме у обзир интересе националних мањина приликом приватизације јавних услуга, укључујући и медијске сервисе,
- обезбиједи одговарајуће финансирање организација и медијских издања која представљају мањине, како би њихов идентитет, језик, историју и културу приближили већини;

16. У вези са мјерама и механизмима борбе против дискриминације да:

- предузме афирмативне мјере у економском и социјалном систему са циљем отклањања препрека „једнаким шансама“ и промовисања пуне и ефикасне једнакости као и да се уздржи од свих облика дискриминаторских поступака,
- у духу члана 16 Оквирне конвенције да се уздржи од сваког усвајања закона, административних мјера и акција које могу подстаћи асимилацију, охрабрити миграције или промијенити етничку структуру у појединим регионима,
- усвоји приступ „од дна до врха“ који у обзир узима гледишта заинтересованих страна у идентификацији и бављењу темама националних мањина,
- осигура – без подривања фундаменталног права на слободу кретања и у складу са концептом „јединство кроз различитост“ – могућност да националне мањине унутар њихове територије остану у родном мјесту, да просперирају и напредују тамо гдје живе вијековима и да свој пуни потенцијал употријебе на добробит својих заједница,
- осигура и унаприједи изборну легислативу дозвољавајући адекватну политичку заступљеност мањина,
- се уздржи од усвајања закона или административних мјера које умањују заштиту права мањина,
- обезбиједи да медији на језицима мањина могу да функционишу без дискриминације,

- без одлагања формулише и ефикасно имплементира свеобухватну националну стратегију са детаљним акционим планом о заштити националних мањина укључујући и детаљну социо-економску анализу са утврђивањем мјерљивих индикатора за праћење индекса људског развоја у регионима гдје живе националне мањине. У том смислу, да у израду свеобухватне Стратегије укључи и легитимне представнике националних савјета националних мањина, народне посланике са мањинских листа, кључне заинтересоване стране, као и мањинске институције и друге организације које се баве сигурношћу и сарадњом, заштитом људских и мањинских права;
17. Народна скупштина позива предсједника Владе Републике Србије да једном годишње подноси извјештај Народној скупштини о положају и степену остваривања гарантованих права националних мањина у Републици Србији;
  18. Народна скупштина тражи од Одбора за људска и мањинска права и равноправност полова да сачини годишњи извјештај и да посебну пажњу посвети положају националних мањина у Републици Србији;
  19. Народна скупштина позива све посланике да поближе прате питања националних мањина, да буду активни у помагању, рјешавању проблема директне политичке заступљености мањина.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

Уставни основ за доношење ове резолуције садржан је у члану 99. став 1. тачка 7. и став 2. Устава Републике Србије, којим је прописано да Народна скупштина доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије и да врши друге послове одређене Уставом и законом, као и у члану 8. став 1. Закона о Народној скупштини ("Службени гласник РС", број 9/10), којим је, између осталог, прописано да Народна скупштина доноси резолуцију.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

Разлози за доношење ове резолуције налазе се у потреби за изналажењем путоказа ка рјешавању статуса националних мањина који ће служити Републици Србији у процесу придруживања ЕУ, у циљу обезбјеђивања сигурности и сарадње, европске будућности која тежи јединству различитости и једнаких шанси за све.

Наведеном резолуцијом Народна скупштина Републике Србије утврђује основне оквире за рјешењем статуса националних мањина и доношење свеобухватне стратегије са детаљним акционим планом о рјешавању статуса мањина на принципима Резолуције о улози Народне скупштине и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији од 16. децембра 2013. године („Службени гласник“ 112/2013) и Резолуције Парламентарне Скупштине Савјета Европе о стању права националних мањина у Европи од 8. априла 2014. године – Број резолуције 1985.

Ова Резолуција се доноси у циљу рјешавања статуса националних мањина у Републици Србији узимајући у обзир слjedeће:

- Прихватање правних тековина ЕУ кроз хармонизацију закона и других правних аката уз поштовање преузетих обавеза из међународних споразума и потписивање међународних инструмената о заштити основних и колективних права националних мањина које Република Србија није до сада потписала или ратификовала;

- Ефикасна заштита и очување права на идентитет националних мањина остварује се установљавањем чврстих механизма и дјелотворним учешћем у јавном животу, усвајајући као директиву најбоље праксе коју имају неке државе као што је Италија (Алто Адиге/Јужни Тирол), Финска (Оландска острва) или примјери других држава које гарантују колективна права, а која чине валидан модел заштите;

- Територијални аранжмани и превенција конфликта требају бити у форми коју договоре све стране уз поштовање општих принципа међународног права, а неvezано са економским разлозима, посебно се узима у обзир додатна вриједност историјских региона и отварање сталног дијалога са легитимним представницима националних мањина;

- Право на образовање на мањинским језицима се остварује: уз промовисање званичне употребе језика којим говоре националне мањине на територији на којој живе на локалном или регионалном нивоу, у складу са принципима Европске повеље о регионалним и мањинским језицима, а не на штету српског као званичног језика, као и уз формулисање образовне политике, имајући у виду потребу националних мањина које укључују посебан образовни

систем и институције, примјеном најбоље праксе у учењу страних језика у методологију учења званичних језика; Осигурањем основног, средњег (укључујући и стручно) и високог образовања на матерњем језику у складу са Препорукама Савјетодавног комитета о Првом тематском коментару о образовању Оквирне конвенције од 2. марта 2006. године; Уз заједничко писање историјских књига са матичним државама и представницима традиционалних националних мањина; Омогућавањем доступности јавних услуга (укључујући и медије) мањинама и преко приватизације; Одговарајућим финансирањем организацијских или медијских издања која представљају мањине како би њихов идентитет, језик, историју и културу приближили већини.

- Мјере и механизми борбе против дискриминације доносе се: „позитивним акцијама“ у економском и социјалном систему са циљем отклањања баријера које стоје на путу, „једнаким шансама“, а у циљу промовисања пуне и ефикасне једнакости; Поштовање члана 16. Оквирне конвенције уздржавањем од сваког усвајања закона или административних мјера које могу подстаћи асимилацију, охрабрити миграције или промијенити етничку структуру у појединим регионима; Усвајањем приступа „од дна до врха“ који у обзир узима гледишта заинтересованих страна у идентификацији и бављењу темама националних мањина; Осигурањем фундаменталног права на слободу кретања и у складу са концептом „јединство кроз различитост“ који даје могућност да националне мањине унутар њихове територије остану у родном мјесту, да просперирају и напредују тамо гдје живе вијековима и да свој пуни потенцијал употребе на добробит својих заједница, као и већине у Републици Србији и Европи у цјелини; Унапређењем изборне легислативе која осигурава адекватну политичку заступљеност мањина; Уздржавањем од усвајања закона или административних мјера које умањују заштиту права мањина; Обезбјеђивањем да медији могу да функционишу без дискриминације, на језицима мањина;

- Успјешно формулисање, усвајање и ефикасна имплементација свеобухватне националне стратегије са детаљном социоекономском анализом и детаљним акционим планом о рјешавању статуса националних мањина постиже се: имплементацијом одредби Резолуције 1985 Парламентарне Скупштине Савјета Европе и укључивањем у читав процес њене израде и имплементације легитимних представника националних савјета националних мањина, народних посланика са мањинских изборних листа као кључних заинтересираних страна, као и мањинских институција и других организација које се баве сигурношћу и сарадњом, заштитом људских и мањинских права и владавином права. Посебна успјешност се постиже израдом детаљне социоекономске анализе и утврђивањем мјерљивих индикатора за праћење индекса људског развоја у регионима гдје живе мањине.

III ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За спровођење ове резолуције нису потребна додатна финансијска средства.

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Усвајањем ове Резолуције у Народној скупштини Републике Србије биће отклоњене многе препреке на путу Србије ка Европској унији, почев од поглавља 23 које се односи на мањинска права са којим почињемо преговоре о приступању. Тиме ћемо изразити своју спремност и одлучност ка пуноправном чланству у Европској унији.